

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ САКАТИЯТ

Превод от английски: Илия Азанов, —

chitanka.info

Няколко месеца след женитбата ми седях една лятна вечер в края на изтощителен ден пред камината и допушвах последната лула за деня, климайки над някакъв роман. Жена ми вече се бе качила в спалнята, по изщракването на ключалката преди малко разбрах, че и прислужниците си тръгнаха. Станах да изтърся пепелта от лулата и точно тогава някой позвъни.

Погледнах си часовника — дванайсет без петнайсет. „Гост не би дошъл в този час. Пациент, помислих си, пак няма да се спи цяла нощ.“ С угрижено лице излязох в преддверието и отворих вратата. На стълбите за мое изумление стоеше Шерлок Холмс.

— Здравей, Уотсън — каза той. — Надявам се, че не те разстройвам много, като идвам така късно?

— Скъпи приятелю, влизай.

— Изглеждаш изненадан и нищо чудно. Предполагам, че се каниш да си лягаш. Виждам, че продължаваш да пушиш „Аркадия“ както в ергенските години. Тази пухкава пепел, поръсена отпред на самото ти, не може да се сбърка. От пръв поглед се вижда, Уотсън, че не си отвикнал от униформата. Няма истински да станеш цивилен, докато не се откажеш от навика да пъхаш носната кърпа в ръкава си. Ще ме подслониш ли за тази нощ?

— Много ще ми бъде приятно да останеш.

— Има и място на закачалката за шапката ми. Както разбирам, си за жалене, в къщата ти е влязъл майстор. Дано поне не е за водопровода.

— Не, за газта — отвърнах учуден.

— Издраскал е линолеума с подкованите си обуца точно на светлото. Не, благодаря ти, хапнах на гара Ватерло, но с удоволствие ще изпуша една лула.

Подадох му кесията с тютюн, той седна срещу мен и известно време мълчаливо дърпа от мундщука. Разбирах, че в този час единствено важна работа е могла да го доведе, и търпеливо чаках сам да заговори.

— Виждам, че днес си обиколил много пациенти — обади се най-сетне, поглеждайки ме лукаво.

— О, да, много работа имах — отвърнах. — Може да ти се стори глупаво, но все пак ще те попитам как отгатна.

Холмс се подсмихна.

— Имам преимущество, драги Уотсън, да познавам навиците ти. Когато нямаш много болни за обикаляне, ходиш пеш, но когато са повече, наемаш кола. Обущата ти не са изцапани и оттам заключавам, че си обикалял много с наета кола.

— Превъзходно! — възкликнах.

— Елементарно — каза той. — В случай като този разсъждаващият може да поразии човека до себе си, необърнал внимание на подробността, от която се извежда дедукцията. Същото може да се каже, уважаеми, за изцяло повърхностното въздействие на някои от твоите разказчета, зависещо от един-два вплетени в проблема фактора, които не споделяш с читателя. Но сега аз съм в положението на този читател, защото държа няколко нишки за разплитането на един от най-странните случаи, занимавали човешкия разум, но пък ми липсват онези една-две нужни, за да се завърши обяснението. Но ще имам и тях, Уотсън, ще ги имам!

Очите му блеснаха, по хлътналите му страни изби лека руменина. За миг сякаш се вдигна було и откри дълбоката му страстна натура, но само за миг. Когато го погледнах повторно, на лицето му отново бе нахлузено индианското безстрастие, заради което неведнъж са го наричали автомат, а не човек.

— Задачата обещава да е много интересна — обясни той. — Ще кажа дори, изключително интересна. Вече понадникнах в случая и даже нахвърлях някакво обяснение. Ще ми направиш голяма услуга, ако ме придружиш в последната стъпка.

— Знаеш, че винаги ми е приятно.

— Ще дойдеш ли утре с мен в Олдършот?

— Разбира се, Джексън ще поеме пациентите.

— Отлично. В единайсет и десет потегляме от гара Ватерло.

— Е, значи ще успея.

— Ако не си много уморен, ще ти разкажа набързо какъв е случаят и какво предстои да правим.

— Подремнах, преди да дойдеш, и вече се разсъних.

— Ще се опитам да предам историята накратко, без да изпускам нищо съществено. Вероятно си дочул за случая. Занимавам се с предполагаемото убийство на полковник Баркли от „Кралските ружи“.

— Нищо не съм чувал.

— Значи още се говори само там в околността. За два дни не се е разчуло по-надалеч. Ето накратко случая. „Кралските ружи“, както ти е известно, е един от най-добрите ирландски полкове в британската армия. Отличи се в Крим и при потушаването на въстанието в Индия, както и в доста случаи след това. До понеделник вечерта командир му бе Джеймс Баркли — храбър ветеран, постъпил навремето в него като доброволец, блеснал с храбростта си при потушаването на въстанието и издигнал се до командир на полка, в който е бил обикновен войник. Още като сержант полковник Баркли се жени за госпожица Нанси Девой, дъщеря на знаменосеца на същия полк. Както може да се очаква, имало е известно социално търкане между младоженците (а те наистина са били съвсем млади) и обкръжението им. Но нещата бързо са се оправили и госпожа Баркли става не по-малко популярна сред полковите дами, отколкото съпругът ѝ — сред офицерите. Трябва да добавя, че е много красива жена и дори сега, след трийсетгодишен брак, е със забележителна външност. Семейният живот на полковник Баркли явно е бил щастлив. Майор Мърфи, от когото научих повечето факти, ме увери, че никога не е имало неразбирателство между двамата. Като цяло според него полковник Баркли бил по-привързан към жена си, отколкото тя към него. Не се чувствал добре, когато се отделял дори за ден от нея. Тя, макар и всеотдайна и предана, не показвала натрапчива привързаност. Така или иначе, всички в полка ги възприемали като модел за двойка на средна възраст. На никого и през ум не минавало, че може да се стигне до такава трагедия. Полковник Баркли си имал своите особености. Обикновено бил прям и приветлив стар воин, но се случвало да упражни насилие и дори да прояви отмъстителност. Никога обаче спрямо съпругата си. Друго нещо, което ми каза майор Мърфи, а го потвърдиха и още петима офицери от полка, е, че от време на време изпадал в състояние на особена потиснатост. Както се изрази майор Мърфи, изведнъж, както се шегувал на офицерската маса, все едно невидима ръка отнемала усмивката от устните му. След това дни наред ходел мрачен. Това, както и известна суеверност били единствените по-особени неща, които останалите офицери били забелязали у него. Суеверността му се изразявала най-вече в страх от самотата, особено след здрачаване. Този детински страх неведнъж подхранвал разни тълкувания и предположения. Първи батальон на „Кралските ружи“ (предишният

Сто и седемнайсети полк) от няколко години е разквартируван в Олдършот. Женените офицери живеят извън казармата и полковник Баркли бил наел вила — „Китай“, на километър от северния лагер. Къщата е сред обширен парк, като западния ѝ край е на трийсетина метра от пътя. Прислугата на полковника се състои от кочияш и две слугини. Домакинът, домакинята и прислугата са били едничките обитатели на „Китай“, деца Баркли няма, а гости идвали рядко и никога не оставали да нощуват. А ето какво се е случило във вилата в злополучния понеделник между девет и десет часа вечерта. Госпожа Баркли явно е католичка, членка на благотворителното дружество „Сейнт Джордж“ към църквата на улица „Уот“, което събира дрехи за бедните. В осем часа вечерта имало сбирка на дружеството и за да успее да отиде, госпожа Баркли наредила да поднесат вечерята по-рано. На излизане от дома кочияшът я чул да разменя няколко приказки с полковника, обещавайки му, че няма да се бави. После се отбила да вземе съседката госпожица Морисън и двете заедно отишли на сбирката. Тя продължила четирийсет минути и в девет и петнайсет госпожа Баркли се прибрала у дома, след като изпратила до вратата ѝ госпожица Морисън. Една от стаите в „Китай“ се използва главно предобед. Тя е с големи прозорци, които гледат към пътя. Между вилата и ниската каменна ограда има трийсет метра открита морава. В тази стая влязла госпожа Баркли, когато се прибрала. Завесите не били спуснати, понеже там вечер рядко седял някой. Госпожа Баркли сама запалила лампата и — съвсем необичайно за нея — наредила на Джейн Стюарт, прислужничката, да ѝ донесе чаша чай. Полковникът бил в трапезарията, но когато чул, че жена му се е прибрала, отишъл при нея. Кочияшът го видял да прекосява преддверието и да влиза при жена си. Повече не го видял жив. След десет минути прислужничката донесла чая, но когато стигнала до вратата, спряла, защото отвътре гласовете на господаря и на господарката се извисявали в ядни крясъци. Тя почукала, но понеже отговор не последвал, натиснала дръжката само за да установи, че вратата е заключена отвътре. Естествено, изтичала долу в кухнята, разказала на готвачката и двете жени се върнали заедно с кочияша в преддверието, откъдето се чувала все по-ярозната разпра. И тримата твърдят, че гласовете били само на полковника и на жена му. Баркли говорел насечено, но примирително, само че нищо не му се разбирало. Госпожата, напротив, надигала глас и съвсем ясно се чуло

как на няколко пъти повторила: „Страхливец!“ После добавила: „И сега какво? Върни ми живота! Не мога повече да дишам с теб един и същ въздух! Страхливец! Страхливец!“ Горедолу това представлявал разговорът им, докато по едно време мъжкият глас извикал отчаяно и се чуло строполясане, а жената надала пронизителен писък. Убеден, че вътре става нещо трагично, кочияшът се хвърлил срещу вратата и на няколко пъти се опитал безуспешно да я разбие. Прислужничките били твърде изплашени, за да му помогнат. По някое време той се сетил да изтича отвън и намерил едното крило на стъклената врата отворено, както било обичайно за лятото. Когато влязъл в стаята, пред очите му се открила следната картина. Господарката вече не пищяла, а лежала просната в несвяст на дивана. С крака на креслото и глава на земята, потопена в локва от собствената му кръв, до решетката на камината бил злощастният воин. Естествено, първото, което понечил да направи кочияшът, когато установил, че не може с нищо да помогне на нещастния си господар, било да отвори вратата. Но се появила непредвидена трудност — ключът не бил в ключалката, не се намерил и никъде в стаята. Той излязъл отново през моравата и отишъл да извика полицията и лекар. Госпожата, върху която, разбира се, паднали подозренията, била пренесена в стаята ѝ, без да дойде в съзнание. Положили тялото на жертвата на дивана и извършили внимателен оглед. Смъртта на злощастния воин била причинена от удар с тъп предмет в тила. Веднага намерили и оръжието. На пода до тялото лежала извита тояга от твърдо дърво с костена дръжка. Полковникът бил събрал в страните, където бил служил, голяма колекция от оръжия, част от която най-вероятно била и тази тояга. Вярно, че слугите не си спомняли да са я виждали, но е напълно възможно да е останала незабелязана сред множеството редки и екзотични предмети в къщата. Единственото странно обстоятелство при огледа останал липсващият ключ, който не се намерил нито у госпожа Баркли, нито у жертвата или другаде в стаята. Извикали ключар от Олдършот, за да отвори. Така стояха нещата, Уотсън, когато във вторник сутринта пристигнах по молба на майор Мърфи, за да помогна на полицията. Ще се съгласиш, предполагам, че случаят е интересен, при това, както много бързо установих, много по-необикновен, отколкото изглежда на пръв поглед. Преди да огледам стаята, разпитах още веднъж прислугата, но само получих потвърждение на вече известните факти. И все пак Джейн

Стюарт си припомни една не безинтересна подробност. Както помниш, когато чула разправията, тя изтичала долу да доведе останалите. Докато била още сама пред вратата, господарят и господарката ѝ говорели тихо и тя не разбирала нищо. Само заради тона им решила, че става нещо тревожно. Но когато понастоях, си спомни, че поне на два пъти господарката ѝ била произнесла името Давид. Може би това ще ни помогне да разберем причината за кавгата. Не си забравил, че името на полковника е Джеймс. Едно нещо направило поразително впечатление и на прислужничките, и на полицията — лицето на полковника. Според всички то изразявало най-смъртния ужас, който човек е способен да изпита. Без никакво съмнение е видял каква ще е участта му, и се е изплашил докрай. Това съвпада с полицейската версия, че е видял жена си, когато се е нахвърлила отгоре му. Фактът, че раната е на тила, не противоречи на тази версия, защото е възможно в последния миг да е извърнал глава, за да избегне удара. Самата вдовица засега не е на себе си, има остър пристъп на мозъчно възпаление. От полицаите узнах, че госпожица Морисън — придружителката, както си спомняш, на госпожа Баркли на сбирката, е заявила, че няма представа, какво може да е развалило до такава степен настроението на госпожа Баркли, преди да се прибере у дома. Това са фактите, Уотсън, и опитвайки се да отделя съществените от случайните, изпуших доста лули. Безспорно най-ярката и многозначителна подробност е изчезването на ключа. Стаята е била претърсена основно, но от него няма и помен. Нито полковникът, нито жена му са могли да го изнесат, това не подлежи на съмнение. Очевидно е влизал трети човек. А е могъл да влезе само през вратата прозорец. Мислех, че при грижлив оглед на стаята и на моравата около вилата могат да се открият следи от загадъчния посетител. Ти познаваш методите ми, Уотсън. Приложих ги до един в диренето. Наистина открих следи, но съвсем различни от онези, които си представях. В стаята е влязъл външен човек, прекосил моравата от пътя. Намерих пет ясни отпечатъка от ходилата му: един на самия път, на мястото, където е прескочил ниската ограда, два на поляната и два особено ясни на боядисаната дъска до прозореца, през който е влязъл. Явно е претичал през моравата, понеже върховете на обувките личат по-отчетливо от токовете. Но ме учуди присъствието не на този човек, а на придружителя му.

— Какъв придружител?

Холмс извади от джоба си голям лист оризова хартия и предпазливо го разстла на коленете си.

— Какво ще кажеш за това?

На хартията бяха очертани следи от лапите на някакво животинче. Бяха доста ясни, личаха и дупчици от остри нокти. Целите бяха колкото чаени лъжички.

— Кучешки — казах аз.

— Може би си чувал за куче, което се катери по завеси? А както установих, съществото е направило точно това.

— Тогава е маймуна?

— Не, следите не са на маймуна.

— Какво може да е тогава?

— Не е куче, не е котка, не е маймуна, не е някакво често срещано животно. Опитах се да разбера какво е, като направих измервания. Тук имаме следи от неподвижното животно. Както виждаш, разстоянието между предните и задните лапи е не повече от трийсет сантиметра. Като добавим шията и главата, ще се получи същество, дълго не повече от четирийсет и пет сантиметра и повече, ако е с опашка. Виж сега другите мерки. Тези следи са от животното по време на движение и по тях можем да установим дължината на стъпката. Не надвишава шест сантиметра. Значи трябва да си представим твар с дълго туловище и къси крачка. Жалко, че не е благоволила да ни остави и малко косми. Но горе-долу изглежда така, както ти я описах, освен това може да се катери по завеси и е месоядна.

— Това пък как го научи?

— Тъкмо от катеренето по завесата. Горе е висял кафез с канарче и животното се е опитало да улови птичката.

— И какво е значи животното?

— Е, ако знаех, може би щях да съм разрешил случая. Общо взето, вероятно е от рода на невестулките или поровете, може би малко по-голямо.

— Но каква връзка има с престъплението?

— Засега не е ясно. Но вече знаем немалко. Знаем, че някой е наблюдавал от пътя свадата между съпрузите Баркли през осветените открити прозорци. Знаем също, че този някой е прекосил моравата,

влязъл е в стаята, придружен от странното животно, ударил е полковника или полковникът така се е уплашил, когато го е видял, че е паднал и си е разбил главата в ръба на камината. Накрая имаме прелюбопитното обстоятелство, че нашественикът е отнесъл със себе си ключа.

— Твоите разкрития май правят случая още по-неясен.

— Така е. Поне показват, че е по-сложен, отколкото изглежда на пръв поглед. След доста размисъл стигнах до заключението, че трябва от друг ъгъл да подхвана нещата. Но аз много те задържам, Уотсън, мога да ти доразкажа всичко утре, докато пътуваме за Олдършот.

— Благодаря, но вече стигна твърде далеч и сега не спирай, моля те.

— Със сигурност знаем, че когато излиза в седем и половина от къщи, госпожа Баркли не е настроена срещу съпруга си. Споменах, струва ми се, че никога не е показвала особена нежност, но кочияшът я е чул да говори приветливо с мъжа си. Знаем също, че когато се връща, отива право в стаята, където е имало най-малка вероятност да срещне полковника, поръчва чай като развълнувана жена и когато съпругът ѝ се появява, се нахвърля отгоре му с люти упреци. Очевидно между седем и половина и девет часа се е случило нещо, което изцяло е променило чувствата ѝ към него. През целия този час и половина с нея неотлъчно е била госпожица Морисън. Беше ясно, че колкото и да отрича, девойката не може да не знае нещо. Първото ми предположение беше, че старият воин може да я е задирял и тя да е споделила това със съпругата. Така биха се обяснили и промяната в настроението на госпожа Баркли, и криенето на истината от страна на госпожица Морисън. Тази вероятност не беше несъвместима и с повечето от дочутите думи. Но в противната посока натежаха споменаването на Давид и добре известната любов на полковника към жена му, да не говорим за трагичната намеса на другия мъж, която би могла, разбира се, и да няма връзка със станалото преди това. Не беше лесно да се ориентирам за следващата стъпка и все пак бях склонен да отхвърля вероятността, че е имало нещо между полковника и госпожица Морисън, но в същото време вече бях напълно убеден, че девойката знае какво е настроило госпожа Баркли срещу съпруга ѝ. Затова се свързах с госпожица Морисън, разказах ѝ за моите догадки и ѝ обясних колко тежко обвинение може да бъде повдигнато срещу

приятелката ѝ госпожа Баркли, ако не се изясни истината. Госпожица Морисън е дребно бледо създание с плахи очи и руса коса, но се оказва в редица отношения проникателно и здравомислещо момиче. Известно време се колеба, след това изведнъж се реши и разказа онова, което сега ще ти предам в съкратен вид. „Обещах на приятелката си да не казвам на никого и за мен обещанието е нещо свято. Но щом от това зависи да ѝ помогна при толкова тежко подозрение, когато на това отгоре тя, горката, не може да изрече нищо в своя защита заради болестта, се смятам за освободена от обещанието. Ще ви разкажа точно какво се случи в понеделник вечерта. Тръгнахме си от сбирката в девет без петнайсет. Пътят ни минаваше по доста пустата улица «Хъдсън». На левия тротоар светеше само една лампа и тъкмо когато стигнахме до нея, насреща ни се зададе един силно изгърбен човек, метнал някакво сандъче на рамо. Стори ми се инвалид, защото главата му клюмаше, а и едва влачеше изкривените си в коленете нозе. Вече го отминавахме, когато той вдигна очи към нас в осветения от лампата кръг, замръзна на място и извика с нечовешки глас: «Боже, това е Нанси!» Госпожа Баркли побледня като смъртник и сигурно щеше да падне на улицата, ако ужасяващото създание не я бе подхванало. Бях готова да изтичам за полицаи, когато тя за моя изненада заговори с него. «От трийсет години те смятам за покойник, Хенри» — каза тя с треперещ глас. «Такъв съм» — отвърна той и беше страшно да го чуеш. Лицето му беше много тъмно и зловещо, а блясъкът в очите му и досега ми се явява насън. Косите и брадата му сивееха, цялото му лице беше сбръчкано и някак смалено като печена ябълка. «Моля те, мила, иди малко нататък — помоли ме госпожа Баркли. — Трябва да кажа няколко думи на този човек. Не се страхувай, нищо лошо няма да ми направи.» Опитваше се да изглежда спокойна, но лицето ѝ бе бяло като платно и думите ѝ едва се разбираха, тъй като устните ѝ трепереха. Отдалечих се, както ме помоли, и двамата поговориха няколко минути. После тя ме настигна с пламтящи очи, а онзи сгърчен нещастник остана под лампата, размахвайки като обезумял юмруци във въздуха. Докато стигнахме до дома, тя не пророни дума и само на раздяла ме хвана за ръката и ме помоли да не казвам на никого за станалото. «Той е стар мой познат, който изведнъж се появява отново» — каза тя. Обещах да мълча, тя ме целуна и оттогава не съм я виждала. Казах ви цялата истина, а пред полицаите мълчах, защото не подозирах каква

опасност заплашва приятелката ми. Убедена съм, че е в нейна полза истината да се знае.“ Това ми разказа тя, Уотсън, и както можеш да си представиш, думите ѝ хвърлиха малко светлина в мрака. Цялата бъркотия доби някакви очертания и аз смътно се досетих за последователността на събитията. Следващата ми стъпка очевидно бе да намеря човека, направил такова поразително впечатление на госпожа Баркли. Явно беше, че ако е останал в Олдършот, нямаше да е трудно. Там цивилните не са много, а сакат човек едва ли ще остане незабелязан. Прекарах един ден в търсене и снощи го открих. Казва се Хенри Ууд и живее на същата улица, където е срещнал жените. Настанил се е преди пет дни. Представих се за агент по жилищната регистрация и имах увлекателен разговор с хазайката му. Той си вади хляба като дресьор и фокусник, вечерно време обикаля военните трапезарии и дава представления. Навсякъде носи със себе си сандъчето с някакво животинче, за което хазайката споменава с ужас, понеже не била виждала такава твар. Използвал я в някои от номерата си. Хазайката ми каза, че било цяло чудо как този човек още е жив, след като е толкова сакат, освен това понякога говорел на странен език, а последните две нощи го чувала да стене и да проплаква в стаята си. Пари не му липсвали, но в депозита за квартирата имало някаква особена монета, стар флорин според нея. Показа ми я, Уотсън, това беше индийска рупия. Сега вече знаеш, уважаеми, докъде съм и за какво си ми нужен. Несъмнено изглежда, че човекът е последвал на известно разстояние дамите, видял е през прозореца разправията между съпрузите и се е втурнал в стаята, при което животинчето се е изскубнало. Твърде вероятно е да е станало така, но всъщност само той може да ни разкаже какво наистина се е случило в стаята.

— И ти възнамеряваш да го разпиташ?

— Разбира се, но пред свидетел.

— Значи аз ще съм свидетелят?

— Стига да се съгласиш. Ще бъде чудесно, ако изясни нещата. В противен случай нямаме друг избор, освен да съобщим на полицията.

— Но откъде си сигурен, че ще го сварим?

— Както вероятно не се съмняваш, взел съм известни предпазни мерки. Едно от моите момчета от улица „Бейкър“ се е залепило като репей за него и ще го следва, където и да иде. Утре почти със сигурност ще го намерим на улица „Хъдсън“, Уотсън, но аз се

чувствам като престъпник, задето те държа толкова дълго извън постелята.

На другия ден по пладне се добрахме до мястото на трагедията и под водачеството на моя приятел тръгнахме към улица „Хъдсън“. Въпреки забележителната способност на Холмс да прикрива чувствата си ясно долавях силната му възбуда, докато го следвах с онова полуспортно, полуинтелектуално удоволствие, което изпитвам всеки път, когато се включа в разследванията му.

— Това е улицата — каза той, свивайки в къса уличка между два реда еднакви тухлени къщи на два етажа. — А, ето го и Саймън.

— Той си е у дома, господин Холмс — докладва улично хлапе, което се завтече към нас.

— Браво, Саймън! — похвали го Холмс и го погали по главата. — Да влизаме, Уотсън, тук е.

Той изпрати визитната си картичка с бележка на нея, че е дошъл по важна работа, и след малко се изправихме срещу човека, който ни интересуваше. Въпреки топлото време камината бе запалена и в малката стая беше като в пещ. Мъжът седеше свит, сгърчен на стола и от него се излъчваше неописуемо усещане за безформеност, но лицето, което извърна към нас, сбръчкано и спаружено, явно някога е било забележително красиво. Той ни изгледа подозрително с жълтеникавите си злостни очи и без да каже дума, без да стане дори, махна към два стола.

— Господин Хенри Ууд, ако не се лъжа, дълго време живял в Индия? — приветливо попита Холмс. — Идвам да поговоря с вас за смъртта на полковник Баркли.

— Че аз какво знам за нея?

— Точно това желая да науча. Не ви е неизвестно, предполагам, че докато истината не бъде изяснена, над госпожа Баркли, отдавнашна ваша приятелка, виси заплахата да бъде обвинена в убийство.

Човекът потрепери целият.

— Не зная кой сте — извика той, — нито откъде сте научили каквото знаете, но ще се закълнете ли, че това е истината?

— Уверявам ви, че полицията само чака тя да дойде на себе си, за да я задържи.

— Боже! И вие ли сте от полицията?

— Не.

— Защо тогава се занимавате с тази работа?

— Работа на всеки човек е справедливостта да възтържествува.

— Давам ви честната си дума, че тя не е извършила престъпление.

— Значи сте вие?

— Не, и аз не съм.

— Кой тогава уби полковник Джеймс Баркли?

— Уби го провидението. Но истина ви казвам, ако го бях ударил аз, както изгарях от желание да направя, той просто щеше да получи от моите ръце онова, което му се полагаше. Ако гузната му съвест не го бе повалила, бях готов да поема кръвта му върху себе си. Искате да ви разкажа историята? Добре, ще я чуете, аз нямам от какво да се срамувам. Сега съм пред вас с гръб като на камила и зараснали накриво ребра, но навремето ефрейтор Хенри Ууд бе най-хубавият войник в Сто и седемнайсети пехотен полк. Бяхме разквартирувани в Индия, в Бурти. В същата рота сержант беше Баркли, дето умря оня ден, а красавицата на полка... най-хубавата девойка на света — Нанси Девой, беше дъщеря на знаменосеца ни. Двама въздишаха по нея, а тя обичаше единия и като гледате сега това окаяно създание, треперещо пред огъня, сигурно ще се изсмеете, когато ви кажа, че Нанси ме обичаше заради хубостта ми. Но макар че сърцето ѝ бе мое, баща ѝ искаше да я омъжи за Баркли. Аз бях вятърничав и нехаен младок, докато той бе получил образование и предстоеше да го произведат офицер. Но тя истински държеше на мен и в крайна сметка щеше да ми стане жена, ако не бе избухнало въстанието и всички дяволи не се разбеснях в страната. Ние бяхме в Бурти — полкът с половин батарея, една рота сикхи и множество цивилни и жени. Обсаждаха ни десет хиляди бунтовници, настървени като териери около капан с плъхове. На втората седмица водата ни свърши и трябваше на всяка цена да влезем във връзка с отряда на генерал Нийл, който бе недалеч. Това беше единственият шанс, защото не можехме да пробием обсадата с всичките тези жени и деца. Предложих се като доброволец, за да стигна до генерал Нийл. Приеха предложението ми и аз обсъдих със сержант Баркли как да се промъкна през вражеските линии, защото той най-добре познаваше страната. Още в десет часа същата нощ потеглих. Отивах да спасявам живота на хиляди хора, но мислех само за един живот, докато се прехвърлях през стената. Тръгнах по дъното

на едно сухо дърво, защото смятахме, че така постовецете на врага няма да ме видят, но още след първия завой отгоре ми скочиха шест души, явно устроили засада за мен в тъмното. В един миг ме зашеметиха с удар и се оказах с вързани ръце и крака. Но не ударът по главата беше толкова болезнен, колкото другият, в сърцето, когато от разговорите на похитителите ми, доколкото разбирах езика им, установих, че приятелят ми, същият, който бе начертал пътя ми, ме бе пратил чрез своя туземец слуга право в ръцете на враговете. Няма да се впускам в подробности, но и това е достатъчно, за да разберете на какво бе способен Джеймс Баркли. На другия ден генерал Нийл разпръсна обсадата около Бурти, но мен бунтовниците ме помъкнаха със себе си в отстъплението си и минаха много години преди отново да видя бяло лице. Изтезавах ме, избягах, хванаха ме и пак ме изтезавах. Сами виждате в какво ме превърнаха. Част от моите мъчители тръгнаха за Непал и ме помъкнаха с тях, но стигнаха само до Даржилинг. Там планинците ги избиха, а мен превърнаха в роб. И от тях избягах, само че вместо на юг тръгнах на север и се озовах сред афганците. Скитах доста години, после се върнах в Пенджаб и живях сред туземците, вадех си хляба, като показвах разни фокуси, които бях научил. Можех ли да се появя в Англия, такъв осакатен урод, можех ли да се представя пред някогашните си приятели? Дори жаждата за мъст не можа да ме накара да го направя. Предпочитам Нанси и другарите ми по оръжие да мислят, че Хенри Ууд е умрял с изправен гръб, отколкото да го видят подпрян на тояга, изкривен като шимпанзе. Явно никой не се съмняваше в моята смърт и така беше по-добре. Чух, че Нанси се е омъжила за Баркли и че той бързо се издига в полка, но дори това не можа да ми развърже устата. Но когато човек остарее, започва да го тегли към родината. Много години сънувах светлите зелени поля на Англия. Накрая реших да я видя, преди да умра. Бях събрал пари колкото за пътуването и дойдох тук, където има войници, понеже ги познавам и умея да ги забавлявам, за да припечелвам нещо.

— Разказът ви е извънредно интересен — каза Шерлок Холмс. — Разбрах, че сте се срещнали с госпожа Баркли, че вие сте я познали и тя вас. Доколкото разбирам, тръгнали сте след нея и сте видели през прозореца разпратата ѝ с мъжа ѝ, когато тя го е упреждала за постъпката му спрямо вас. По някое време не сте издържали, изтичали сте през моравата и сте влезли в стаята.

— Така беше, сър, и когато ме зърна, той се изплаши до смърт, падна и си разби главата в ръба на камината. Но в този миг вече беше покойник. Видях на лицето му идването на смъртта, разчетох го, както мога да прочета един текст на светлината на огъня. Когато ме разпозна, сякаш куршум порази виновното му сърце.

— А после?

— После Нанси припадна, аз взех от ръцете ѝ ключа от вратата, за да отворя и да повикам помощ. Но веднага след това си помислих, че е по-добре да се измъкна и да ги оставя сами, защото нещата могат да бъдат изтълкувани срещу мен, а и тайната ми ще излезе наяве, ако ме заловят. В бързината съм пхнал ключа в джоба си и съм си изтървал бастуна, докато гонех Теди, който се бе покачил на завесата. Прибрах го в сандъчето му, откъдето се бе измъкнал, и побързах да избягам колкото може по-бързо.

— Кой е Теди? — попита Холмс.

Мъжът се пресегна и придърпа от ъгъла нещо като малка къщичка. В следващия миг от вътре изскочи изящно червеникавокафяво зверче, стройно и гъвкаво, с крака на пор, дълга тънка муцунка и извънредно живи червени очички.

— Мангуста! — извиках.

— Да, някои го наричат така, други — ихневмон — потвърди мъжът. — Аз му викам змиеловец, защото Теди бързо вижда сметката на кобрите. Имам си тук една без зъби и той всяка вечер се бори с нея, за да забавлява народа в трапезариите. Нещо друго интересува ли ви, сър?

— Благодаря, може би ще ви потърсим пак, ако се наложи да помогнем на госпожа Баркли.

— В такъв случай разчитайте, разбира се, на мен.

— Но ако не се наложи, безполезно е да се вдига скандал около покойник, колкото и отвратително да е постъпил. Поне сте получили удовлетворението да разберете, че в продължение на трийсет години от живота му съвестта му жестоко го е мъчила за тази позорна постъпка. Но виждам долу на улицата майор Мърфи. Довиждане, Ууд, трябва да разбере дали от вчера не се е случило нещо ново.

Настигнахме майор Мърфи точно когато завиваше зад ъгъла.

— А, Холмс! — каза той. — Научили сте, надявам се, че целият шум излезе напразно.

— Какво значи това?

— Разследването приключи. Медицинското заключение гласи недвусмислено, че смъртта е причинена от сърдечен удар. Както виждате, случаят в края на краищата се оказва доста обикновен.

— Да, извънредно прозрачен — усмихна се Холмс. — Да вървим, Уотсън. Май нямаме какво повече да правим в Олдършот.

— Едно не мога да разбера — казах, докато крачехме към гарата. — Името на съпруга е Джеймс, другият се казва Хенри, какво означава това споменаване на Давид?

— Само по това име, скъпи Уотсън, трябваше да различи цялата история, ако бях идеалният мислител, какъвто ме описваш. Името очевидно е било произнесено като упрек.

— Като упрек ли?

— На Давид му се е случвало да съгреси, включително по подобен начин като сержант Джеймс Баркли. Помниш историята за Урий и Вирсавия, нали? Моите библейски познания са с огромни пропуски за съжаление, но случаят е описан в първа или втора книга — Царства.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.